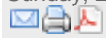

Συνέντευξη της ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΜΑΚΡΗ στη Μαρία Ζαβιανέλη

Sunday, 26 June 2016 09:42 administrator

ΠΡΟΣΩΠΟΓΡΑΦΙΕΣ

Συνέντευξη της ΒΙΚΤΩΡΙΑΣ ΜΑΚΡΗ στη Μαρία Ζαβιανέλη

"...Ύψιστο, σημειολογικά, το έργο της λογοτεχνίας. Δημιουργεί από το μηδέν, από το τίποτα. Δημιουργεί τον άνθρωπο, τη συνείδησή του, εκφράζει τον οντότητά του. Όταν η λογοτεχνία σιωπά, ουσιαστικά αποσιωπάται η δυνατότητα του ανθρώπου να εξελιχθεί, να προχωρήσει..."

Της Μαρίας Ζαβιανέλη

Ποια ήταν τα πρώτα διαβάσματα σας στην λογοτεχνία;

Ευτύχησα να μου κάνουν δώρο σε παιδική ακόμα ηλικία ένα βιβλίο της ρωσικής λογοτεχνίας, την Ανάσταση συγκεκριμένα, του Τολστόι. Ενδεχομένως και να μεγάλωσα μέσα σε ελάχιστες μέρες, όσο χρειάστηκε για να το διαβάσω, παρόλο που τότε δεν είχα καταλάβει ακόμα ποια ακριβώς ήταν η Ανάσταση που έλεγε ο τίτλος και παρόλο που χρειάστηκαν χρόνια για να καταλάβω. Με είχε αγγίξει όμως βαθιά η γραφή του Τολστόι. Αυτό το βιβλίο ήταν μόνο η αρχή. Από τα εφηβικά μου βιβλία, όπως η Τζέιν Έιρ, πέρασα απ' ευθείας στους ρώσους λογοτέχνες. Και δεν έφυγα ποτέ από αυτούς. Ο Ντοστογιέφσκι, ο Τσέχωφ, ο Παπαδιαμάντης, ο Καρκαβίτσας και άλλοι λειτουργούν μέσα μου ακόμα και σήμερα, - και μάλιστα σήμερα περισσότερο από ποτέ -, ως Δάσκαλοί μου σε αυτά που σκέφτομαι και γράφω. Χάρη σε αυτούς κατάφερα να αρθρώσω γραπτό λόγο. Τους το οφείλω.

Τι σας ώθησε στην συγγραφή ; Μήπως η επιτακτική εσωτερική ανάγκη της έκφρασης;

Ενδεχομένως να είναι και αυτό που λέτε. Αλλά σε μεγάλο βαθμό καθοριστικό ρόλο έπαιξε ο χαρακτήρας μου. Ήμουν πάντα λιγομίλητη και κάπως απόμακρη. Πολλές φορές ντρεπόμουν στις παρέες να μιλήσω. Από την άλλη όμως, μέσα μου ήμουν «πολυλογού», ήθελα να πω πολλά πράγματα, είχα ανέκαθεν μια μεγάλη φαντασία που έπλαθε εικόνες, χαρακτήρες ανθρώπων και καταστάσεις. Κάτι έπρεπε να κάνω με όλα αυτά. Και αφού δεν είχα το τσαγανό, - να το πω έτσι -, να μιλήσω σε μια φίλη για τις κρυφές μου σκέψεις, αποφάσισα να τις καταγράψω. Ξεκίνησα με στίχους που αργότερα ευτύχησα να τους ακούσω μελοποιημένους από τον μεγάλο μας μουσικοσυνθέτη Νίκο Μαμαγκάκη, - καλή του ώρα εκεί που βρίσκεται, πίστεψε πολύ σε μένα -, και μετά είπα να βουτήξω πιο βαθιά και ξεκίνησα να γράφω το πρώτο μου μυθιστόρημα, το Ελεύθεροι Φυλακισμένοι, που πραγματεύεται το θέμα της εσωτερικής ελευθερίας. Ακολούθησαν τα επόμενα μυθιστορήματά μου αλλά ενδιάμεσα έκανα διαλείμματα κι έγγραφα διηγήματα τα οποία θα κυκλοφορήσουν σύντομα. Πάντως, εάν ως χαρακτήρας ήμουν εξωστρεφής, είναι πολύ πιθανό να μην είχα νιώσει την ανάγκη να εκφραστώ με το γράψιμο. Με ώθησε να πάρω ένα χαρτί και να καθίσω να γράψω - τότε που ακόμα δεν είχαμε υπολογιστές - η ελευθερία που μου παρείχε η μοναξιά της ώρας της συγγραφής, ότι δεν με κοιτάνε και δεν με ακούνε άλλοι. Γενικά θεωρώ πως αυτοί που κάθονται να γράψουν, δεν μπορούν εύκολα να χαρακτηριστούν κοινωνικά άτομα.

Υπάρχει κάποιος ήρωας ή ηρωίδα στα βιβλία σας που κάπως τον ξεχωρίζετε ή του έχετε αδυναμία;

Ο αγαπημένος μου περιπτεράς, στο πρώτο μου βιβλίο, το Ελεύθεροι Φυλακισμένοι. Έχω πολλά κοινά σημεία μαζί του, σε μεγάλο βαθμό έχω πάρει στοιχεία από τον εαυτό μου για να τον περιγράψω. Το μυθιστόρημα αυτό είναι

η παράλληλη αφήγηση δύο ανθρώπων που δεν συναντήθηκαν ποτέ στη ζωή τους, ενός περιπτερά και ενός φυλακισμένου. Ο πρώτος, αν και ζούσε έξω στον κόσμο, ήταν άνθρωπος δειλός, συνεσταλμένος, κλεισμένος στον εαυτό του, ζούσε σαν φυλακισμένος. Ο άλλος, ο φυλακισμένος, αν και πολλά χρόνια τα έζησε μέσα σε κελί, αισθανόταν ελεύθερος γιατί έτσι ένιωθε η ψυχή του, καθώς έτσι κι αλλιώς η ψυχή δεν εγκλωβίζεται ποτέ, παρά μόνο αν την εγκλωβίσουμε από μόνοι μας. Και οι δύο αυτοί ήρωες ουσιαστικά εξιστορούν όψεις του δικού μου χαρακτήρα. Ο ένας, αυτός με την ελεύθερη ψυχή, είναι ο ιδεατός εαυτός μου, και ο φοβισμένος περιπτεράς είναι εκείνο το κομμάτι του εαυτού μου που εκπαιδεύτηκε και ακόμα εκπαιδεύεται για να μάθει να αισθάνεται ελεύθερο ακόμα κι όταν όλα γύρω του συνιστούν εγκλωβισμό, είτε από μια αδιέξοδη ερωτική σχέση, είτε από μια πολιτική και οικονομική κατάσταση. Περισσότερο από οποιαδήποτε άλλη εξιστόρησή μου αυτό το βιβλίο θα παραμένει πάντα το χαρτί στο οποίο κατέθεσα μια βαθιά εξομολόγησή μου...

"Το γράψιμο δεν είναι τίποτα άλλο από ένα κατευθυνόμενο όνειρο"
.J.L.BORGES -Συμφωνείτε ;

Όχι, δεν συμφωνά, παρόλο που ο Μπόρχες ανήκει στους αγαπημένους μου ποιητές. Και δεν συμφωνώ με την ατάκα του αυτή για τον απλό λόγο ότι ο Μπόρχες ήταν μεθύστακας και τις ατάκες ενός αλκοολικού μόνο ως χαριτωμενιές μπορώ να τις εκλάβω ή ως γραφικά συνθήματα στους στοίχους των Εξαρχείων. Τι θα πει «κατευθυνόμενο όνειρο» και από τι ή ποιον κατευθυνόμενο. Επίσης, και ποιος ορίζει τι είναι όνειρο και τι πραγματικότητα. Για κάποιους, όπως εγώ, πραγματικότητα είναι η εφιαλτική εικόνα της θάλασσας της Μεσογείου με τα άψυχα κορμάκια των παιδιών που επιπλέουν στα κύματα και για άλλους πραγματικότητα είναι ένα παγωμένο κοκτέιλ σε μπαράκι της Μυκόνου. Για άλλους επίσης, όπως εγώ, τα όνειρα είναι μια επικίνδυνη ψευδαίσθηση των ανώριμων ατόμων που αν και ενήλικες συμπεριφέρονται σαν παιδάκια που ονειρεύονται όταν μεγαλώσουν να γίνουν πιλότοι και μπαλαρίνες. Καλός ο Μπόρχες, καλοί οι στίχοι του, αλλά ακόμα πιο καλή η σκληρή πραγματικότητα, ότι ο κόσμος γύρω μας δυστυχεί και χρειάζεται τη βοήθειά μας και όχι τη φυγή μας μέσα από το αλκοόλ ή τις ναρκωτικές ουσίες... Συνειδητά έδωσα μια σκληρή απάντηση σε αυτό σας το ερώτημα, δεν μου ξέφυγε δηλαδή, ακριβώς επειδή, καλό είναι, το μυαλό μας σε αυτές τις δύσκολες στιγμές που περνάει η ανθρωπότητα όλη, να είναι καθαρό, να μπορεί να σκέφτεται το καλύτερο, να μη «θολώνει», να μην αποτραβιέται στην άκρη, στην «ύπνωση», ή στο ρομαντισμό και στο όνειρο...

Με πιο κριτήριο επιλέγετε ένα βιβλίο;

Μεγάλο μου κριτήριο είναι ο συγγραφέας, το όνομα, αλλά και η εμπιστοσύνη που έχω σε κάποιους φίλους που διαβάζουν πολλά λογοτεχνικά βιβλία. Έτσι, μια Μαρία Πολυδούρη για παράδειγμα, μια Λιλή Ζωγράφου, θα είναι με κλειστά μάτια στις αγοραστικές επιλογές μου, αλλά επειδή με ενδιαφέρει πολύ και η σύγχρονη γενιά των λογοτεχνών εκεί θα συζητήσω με τους φίλους που

εμπιστεύομαι, θα ρωτήσω τη γνώμη τους, θα θελήσω να μου συστήσουν κάποιο βιβλίο. Επίσης, υπάρχουν και δυο-τρεις κριτικοί βιβλίων από τους οποίους ενημερώνομαι για την ελληνική και την ξένη βιβλιογραφία, και συνήθως τα βιβλία στα οποία αναφέρονται τα αγοράζω.

Διαβάζετε βιβλία στο διαδίκτυο ή προτιμάτε την μοναδική μυρωδιά του χαρτιού του βιβλίου; Και φυσικά να το έχετε στην βιβλιοθήκη σας και όποτε θέλετε να το ξεφυλλίζετε;

Μόνο την αγαπημένη μυρωδιά του χάρτινου βιβλίου, θέλω... Μόνο αυτή. Τίποτ' άλλο. Στο διαδίκτυο διαβάζω τις ειδήσεις, άρθρα που με ενδιαφέρουν και πληροφορίες που ενδεχομένως ψάχνω για κάτι· σε κάθε περίπτωση στο διαδίκτυο διαβάζω μόνο όσα γνωρίζω εκ των προτέρων ότι, κλείνοντας τον υπολογιστή, θα αποτελούν παρελθόν της μνήμης μου. Η μυρωδιά του χαρτιού του βιβλίου είναι αξεπέραστη. Δεν νομίζω ότι θα ξεπεραστεί ποτέ, και εκτός αυτού η ανάγνωση από το διαδίκτυο έχει και ένα άλλο σοβαρό μειονέκτημα, την κούραση που προκαλεί στα μάτια η φωτεινή οθόνη και η οποία, ακόμα και ιατρικά, έχει αποδειχτεί ότι είναι πολύ πιο βλαβερή και μεγαλύτερη από την κούραση που προέρχεται από την ανάγνωση ενός βιβλίου σε χαρτί.

Λάτρεψα στο βιβλίο σας "Μια νύχτα με τον Τσέχωφ" τις περιγραφές της Τοσκάνης... Ποια είναι η αγαπημένη σας πόλη; Σας αρέσει η πολυδιάσπαση και η πολυσυλλεκτικότητα της Αθήνας;

Με την Αθήνα είμαι δεμένη συναισθηματικά, δύσκολα θα την αποχωριζόμουν και μόνο εάν υπήρχε πολύ σοβαρός λόγος. Η Αθήνα είναι η σοβαρή μου σχέση, η πιο μακροχρόνια, άλλες πόλεις που μου άρεσαν πολύ ήσαν τα φλερτ μου... Ένα από αυτά τα φλερτ ήταν και η Τοσκάνη, που αναφέρατε. Εκπληκτικό το τοπίο της! Μη ξεχνάμε ότι πήγαν εκεί πολλοί ξένοι συγγραφείς και εμπνεύστηκαν και έγραψαν κάποια από τα σπουδαιότερα έργα τους. Μαγεύεσαι με την Τοσκάνη! Σαν σκηνικό από ταινία μοιάζει, δυσκολεύεσαι στην αρχή να πιστέψεις ότι είναι αλήθεια όλες αυτές οι εκτάσεις με τους χρυσούς αμπελώνες, τις παπαρούνες, τα αβαεία, τα πέτρινα αγροτικά σπίτια, με τα κυπαρίσσια που σχηματίζουν μια ολόγεια ευθεία γραμμή προς το ύψωμα των λόφων. Πας εκεί ως ανυποψίαστος τουρίστας και φεύγεις ως ερωτευμένος που αξιώθηκε τον μεγάλο έρωτα της ζωής του. Ευχαρίστως εάν είχα τη δυνατότητα θα μπορούσα να έχω ένα μικρό σπιτάκι σε κάποιο χωριό της Τοσκάνης, στη Λούκα για παράδειγμα, και κάποιους μήνες το χρόνο να πηγαίνω εκεί. Αλλά πάλι, την ομορφιά ενός τοπίου, σου τη χαλάει αυτό που λέγαμε πιο πάνω, η σκληρή πραγματικότητα. Να πηγαίνα στη Λούκα, συμφωνώ, να έβλεπα από το παράθυρό μου τους λόφους της Τοσκάνης, και πάλι συμφωνώ, αλλά αν έμπαινα μετά στο διαδίκτυο για καμιά είδηση κι έπεφτα πάνω στις εικόνες των προσφύγων που βαδίζουν χειμώνα με τα πόδια, με τα παιδιά στην αγκαλιά, μπας και βρουν καμιά πατρίδα να τους δεχτεί, πώς θα αντιδρούσα... Θα είχα το κουράγιο να συνεχίσω να είμαι στην κοσμάρα μου;... Το πιο σίγουρο είναι ότι θα επέστρεφα τρέχοντας στην πολυσυλλεκτικότητα της Αθήνας, όπως χαρακτηριστικά είπατε. Την

υπερασπίζομαι όμως αυτή την πολυσυλλεκτικότητα, γιατί τίποτα δεν είναι τυχαίο, μέσα από αυτές τις κοινωνικές δομές και συνθήκες, τις πολλές φορές αγριευτικές, θα μάθουμε να υπάρχουμε ως ομάδα και θα βγούμε από τα στενά όρια του εαυτού μας, από το καταστροφικό - πολλές φορές - εγώ μας.

Πέρα από την λογοτεχνία ποια άλλη τέχνη θαυμάζετε;

Αγαπάω πολύ το θέατρο, το σινεμά και τη μουσική. Ειδικά η μουσική είναι για μένα μια προέκταση των γονιών μου, της πατρικής μου οικογένειας, η μουσική έπαιζε στο σπίτι μας συνέχεια, και έπαιζε με τάξη: στο κυριακάτικο τραπέζι θα ακούγαμε λαϊκά με τη Νίνου και τον Στελλάκη, τα μεσημέρια που ξεκουραζόταν ο πατέρας από τη δουλειά του θα υπήρχε ησυχία στο σπίτι, τα απογεύματα που ο πατέρας είχε ξεκουραστεί θα ακουγόταν απαλά κάποια άρια από όπερα, και άλλοτε Βέμπο, Γούναρης και Πολυμέρης. Δούλεψε στην Columbia ο πατέρας μου, το εργοστάσιο στον Περισσό κατασκευής δίσκων από βινύλιο, ήταν σχεδιαστής εξωφύλλων, το αναφέρω όλο αυτό στο μυθιστόρημά μου Μια Νύχτα με τον Τσέχωφ, ότι ήταν ο πατέρας των τριών κοριτσιών, αλλά ήταν ο δικός μου πατέρας, μάλιστα δίνω και το όνομά του, Κωνσταντίνος. Καθοριστικά τα βιώματα που μας αφήνει η οικογένειά μας. Είτε θετικά, είτε αρνητικά. Σε κάθε περίπτωση είναι καθοριστικά. Αφήνουν ανεξίτηλα τα σημάδια τους πάνω μας. Οι γονείς μου «έφυγαν» πριν λίγα χρόνια και συγχρόνως δεν «έφυγαν». Μέσα από αυτούς αγάπησα το κλασικό σινεμά, τις καλές θεατρικές παραστάσεις, αγάπησα να ακούω την Άγια Νύχτα τα Χριστούγεννα, γιατί αυτή η μελωδία σηματοδοτούσε τις διακοπές μου από το σχολείο και τη μυρωδιά από τα μελομακάρονα στο σπίτι. Μέσα από όλα αυτά η παρουσία τους παραμένει αναλλοίωτη και άρα μαζί παραμένουν αναλλοίωτα και τα πρωτογενή βιωματικά μου ερεθίσματα.

Ποια είναι η θέση της λογοτεχνίας σε μια εποχή υπαρξιακής, οικονομικής, πολιτιστικής κρίσης;

Είναι τεράστιο το έργο που μπορεί να προσφέρει η λογοτεχνία σε εποχής κρίσης. Εντελώς τεράστιο. Όπως λέει ετυμολογικά και το όνομά της, είναι το πεδίο της τέχνης του λόγου. Και, εν αρχή ην ο λόγος, ο Λόγος με κεφαλαίο, η Δημιουργία. Ύψιστο, σημειολογικά, το έργο της λογοτεχνίας. Δημιουργεί από το μηδέν, από το τίποτα. Δημιουργεί τον άνθρωπο, τη συνειδήσή του, εκφράζει τον οντότητά του. Όταν η λογοτεχνία σιωπά, ουσιαστικά αποσιωπάται η δυνατότητα του ανθρώπου να εξελιχθεί, να προχωρήσει. Η εξέλιξη του ανθρώπου έρχεται μέσα από τη συνείδηση, από το πνευματικό πεδίο. Και το πεδίο αυτό το εκφράζει ο λόγος, ο λόγος της ποίησης και της πεζογραφίας. Ειδικά σε καιρούς όπου οι αξίες της κοινωνίας υποβαθμίζονται και καταπατώνται, ειδικά σε τέτοιους καιρούς ο χώρος των γραμμάτων είναι ο μπροστάρης της εξέγερσης, της επανάστασης του ατόμου που ψάχνει διέξοδο να βγει από τα αδιέξοδά του. Δεν αρκεί μόνο η ύλη για να ευδαιμονήσει ο άνθρωπος. Όσα και να του δώσεις σε ύλη πάλι μισός θα είναι αν δεν βγει από την άγνοια και δεν περάσει σ' ένα πιο βαθύ, πιο εσωτερικό πεδίο, εάν δεν αποκτήσει ένα πνευματικό υπόβαθρο. Στη σημερινή παγκόσμια φτώχεια της

κοινωνίας μας, οφείλουμε να αντιτάξουμε τον πλούτο της γνώσης, να μάθει ο άνθρωπος να στηρίζεται μέσα του και όχι έξω του, όχι στα χρήματα, στη διασκέδαση. Χρειάζονται κι αυτά, αλλά να μη μας διέπουν, να μη γίνονται εξαρτήσεις, δεσμώντες μας. Να μας γίνει συνείδηση ο βαθύς οντολογικός μας εαυτός, αυτός που έχει τη δύναμη να καταφέρει να βρει τις λύσεις ώστε να ορθοποδήσει στο σύνολό της η κοινωνία.

Ετοιμάζετε κάποιο καινούριο βιβλίο αυτή την εποχή;

Γράφω το επόμενο μυθιστόρημα, και συγχρόνως γράφω και παραμύθια. Πρώτα φορά μου συμβαίνει αυτό με τα παραμύθια, αλλά ήρθε αυθόρμητα, δεν το σκέφτηκα, προέκυψε μέσα από έμπνευση.

Σας ευχαριστώ θερμά και θα ήθελα ο τελευταίος λόγος να ναι δικό σας...

Ήθελα να σας είχα δίπλα μου να συζητάγαμε, μου άρεσαν οι ερωτήσεις σας, είχαν τον αυθορμητισμό της φιλίας και τη γοητεία της πρώτης γνωριμίας συγχρόνως... Εύχομαι να αγαπηθεί κι άλλο το βιβλίο, να δοθεί στον άνθρωπο η οικονομική ευκαιρία ώστε να του είναι προσιτό και να του απαραίτητο όπως η βασική τροφή του. Σας ευχαριστώ για την όμορφη επικοινωνία που είχαμε!

Η ΒΙΚΤΩΡΙΑ ΜΑΚΡΗ γεννήθηκε στην Πάτρα και μεγάλωσε στην Αθήνα, όπου και κατοικεί. Αρχισε να ασχολείται με το γράψιμο κατά τη διάρκεια των σπουδών της στο Πολυτεχνείο. Έχει γράψει στίχους οι οποίοι έχουν μελοποιηθεί από τον Νίκο Μαμαγκάκη και την Καλλιόπη Τσουπάκη, καθώς και διηγήματα τα περισσότερα εκ των οποίων έχουν βραβευθεί σε Λογοτεχνικούς Διαγωνισμούς. Συνεργάζεται με ηλεκτρονικά έντυπα λογοτεχνικού και πολιτιστικού ενδιαφέροντος. Το 2012 απέσπασε το πρώτο βραβείο στον 2ο Διαγωνισμό Διηγήματος της ιστοσελίδας eyelands.gr με το διήγημα «Παράθυρο με θέα στο Μυρτώο Πέλαγος», ενώ το 2013 συμμετείχε στο συλλογή διηγημάτων Μια παράξενη Κυριακή των εκδόσεων Αρχίγραμμα, με το διήγημα «Η Κυριακή της Γοργόνας». Το 2014 τιμήθηκε με το 2ο βραβείο στον 1ο Πανελλήνιο Διαγωνισμό Δοκιμίου του περιοδικού Νέα Σκέψη, με το δοκίμιο «Η Ατομική Βούληση ως Δύναμη Κοινωνικής Ανασυγκρότησης». Από τις Εκδόσεις ΨΥΧΟΓΙΟΣ κυκλοφορούν τα μυθιστορήματά της ΕΛΕΥΘΕΡΟΙ ΦΥΛΑΚΙΣΜΕΝΟΙ και CASTA DIVA.